

TŰZOLTÓI BEAVATKOZÁSOK NEMZETKÖZI KÖRNYEZETBEN

FIRE INTERVENTIONS IN INTERNATIONAL CONTEXT

KUK Enikő Eszter; PÁNTYA Péter

(ORCID ID: 0000-0003-3365-5989); (ORCID ID: 0000-0003-2732-2766)

kuk.eniko.eszter@uni-nke.hu; pantya.peter@uni-nke.hu

Absztrakt

A legtöbb országban a tűzoltóságok szervezete felelős az elsődleges műszaki mentési és természetesen a tűzoltási beavatkozások széles körénél. A széles körű szakmai tudásigényt tovább mélyíti a nagyszámú külföldi látogató, átutazó, akik nem beszélnek az adott ország nyelvét. Magyarországot tekintve jelen írás ismerteti olyan körülményeket, ahol olyan sérültekkel lehet találkozni, akik nem beszélnek magyarul. A szerzők rámutatnak az idegen nyelvtudási követelményekre a tűzoltói beavatkozások során és ismertetik azokat a tűzoltósági beosztásokat, ahol a tűzoltótisztek nagyobb eséllyel találkozhatnak külföldiekkel, így ezekben a helyzetekben az idegen nyelvi tudás segítheti a beavatkozás hatékonyságát.

Kulcsszavak: tűzoltóság, beavatkozások, nemzetköziség, idegen nyelvek

Abstract

In the majority of the countries, fire departments are responsible for a wide variety of interventions, including fire incidents and technical rescue. In the wide range of skills and knowledge a potential one is the high number of foreign visitors who do not speak the language of the country. By taking a look at Hungary, the paper specifies certain features of countries that increase the likelihood of non-natives getting involved in incidents. In response, the authors highlight foreign language knowledge as an asset during fire interventions and specify those positions within the fire service who might get in contact with foreigners, resulting in a situation when the knowledge of a foreign language can support the effectiveness of their work.

Keywords: fire service, interventions, internationalism, foreign languages

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2017.10.01.

A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2017.10.31.

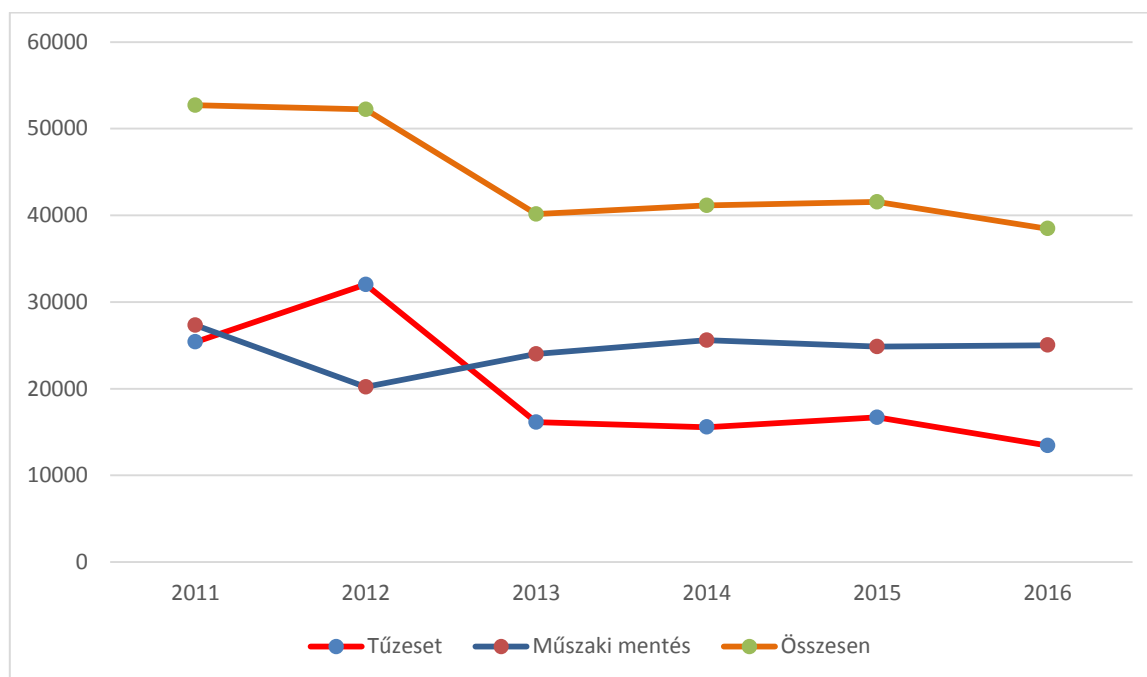
BEVEZETÉS

A növekvő turizmus és nemzetközi szállítás egyben növeli az igényt az idegen nyelven kommunikáló személyek felé, ami biztonságot nyújthat mind az állampolgárok, mind a külföldi utazók felé. Mint minden országban, Magyarországon is felelősséget kell vállalnia az államnak a területén tartózkodók biztonsága érdekében. A tűzoltói beavatkozás hatékonyságára hatással van a beavatkozók képzése, a technikai eszközfejlesztés és egy másik mód, a minél szélesebb körű információszerzés a felderítés során. Az információk érkehetnek a segélykérő telefonhívás során, a szemtanuktól és a sérültektől is. A beavatkozási kör ismertetését követően látható, hogy a turizmus és a nemzetközi szállítmányozás milyen hatással van erre a területre. A szerzők ismertetik a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet, a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok azon beosztásait, amelyekben a beavatkozások során idegen nyelv használatára fokozottan szükség lehet.

A TŰZOLTÓSÁGOK BEAVATKOZÓ TEVÉKENYSÉGEI

A tűzoltási és műszaki mentési területen a tűzoltóságok az elsődleges felelősök, az elsődleges beavatkozók. A műszaki mentés a balesetek széles körét tartalmazza úgy, mint épületomlás és sérülés, viharkár, közlekedési baleset (esetleg veszélyes anyag jelenlétében) akár közúton, akár vasúton. Ezek csak néhány példák a műszaki mentési terület ismertetésére és a tűzoltósági tevékenység részvételére. [1]

Az 1. számú ábra ismerteti azokat a magyarországi tűzjelzéseket, ahol a tűzoltóságok részéről is beavatkozás is történt 2011 és 2015 között. Több, mint fele a beavatkozásoknak a műszaki mentés, amely tevékenység a lakosság által is a tűzoltósághoz kapcsolódik.

1. ábra Tűzoltói beavatkozások száma 2011-2015 között Magyarországon
(Forrás: KAP Online, a BM OKF statisztikai adatbázisa Pántya P. által kutatva és szerkesztve)

A mentési tevékenységben résztvevő hivatásos tűzoltóknak a képzésük folyamán számos területen kell szakértelmet szerezniük, valamint egészségügyi, pszichológiai és fizikai alkalmassági feltételeknek kell megfelelniük. A szakmai kiképzést folyamatos továbbképzés követi minden szakmai szinten. Az idegen nyelv tudása nincs jelenleg a képesítési követelmények között, kivételt a felsőoktatásban részt vevők képeznek, a speciális

felsőoktatási szabályok miatt. [2] Amennyiben azt a környezetet nézzük, ahol a tűzoltói beavatkozások történnek, láthatóvá válik, hogy könnyen bekövetkezhet idegennyelv-tudást igénylő káreset, ahol ez az ismeret hatással lehet a beavatkozásra közvetlenül. A káreset felszámolásának sikeressége függ a megmentett értéktől, a sérültek vagy életveszélybe kerültek mielőbbi megmentésétől és ezt befolyásolja a természeti környezet vagy a káresemény közvetlen környezete is. Minél több ismerettel rendelkeznek a beavatkozók előzetesen és a beavatkozás során, annál nagyobb esély van a minél sikeresebb kárfelszámolásra.

A TURIZMUS ÉS A SZÁLLÍTMÁNYOZÁS HATÁSA A TŰZOLTÓSÁGOK BEAVATKOZÁSAIRA

A műszaki mentésekre leggyakrabban a közúti balesetek során van szükség, ahol nagy valószínűséggel lehet találkozni sérült személyekkel is. A jelen cikk témájának megfelelően vizsgálva a közúton – különösen az Európai Unióban – igen nagy számban vannak jelen különböző nemzetiségű személyek.

Az Európai Unió statisztikai alapján a népesség 61,1%- szokott részt venni a turizmusban, 25% külföldre is utazik [3]. A magyar Statisztikai Hivatal adatai alapján a Magyarországra érkező külföldiek száma 2014-ben közel 46 millió fő volt. [4]. A Magyarországon tartózkodók száma 139.700 és 206.909 között volt az elmúlt tíz évben [5]. Ámbár erre nincsenek közvetlen kimutatásaink, azonban a nagyszámú külföldiek hazánkban tartózkodása előrevetíti a tűzoltói beavatkozásokban való érintettségüket, akár mint szemtanú, jelzést adó személy is. Értékes információkat adhatnak a káresetek környezetéről bejelentőként. Kijelenthető, hogy a legtöbbet beszélt nemzetközi nyelvek Magyarországon az angol és a német.

A külföldiek számát tekintve egy tűzoltói beavatkozást érintő terület a közút és vasúthálózat, ahol a nemzetközi személy és áruszállítás történik (benne veszélyesáruszállítványozással). Magyarország lehet célpontja vagy csak átkelési területe ezen mozgásoknak. Közép-kelet európai elhelyezkedése okán az ország kapcsolatot teremt nem csak a szomszédos, hanem távolabbi országok számára, akár Ázsiával is. A tárgyalt témakör szempontjából ezekre a nemzetközi tranzitútvonalakra – amelyek nagyszámú és jellemzően nem magyar anyanyelvű utazók által is használva vannak – mindenképpen érdemes figyelemmel lennünk.

MAGYARORSZÁG KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATA

Magyarország több nemzetközi szervezetnek is a tagja, egyezménynek a részese, melyek a különböző szállítványozási formákat (közúti, vasúti, vízi, légi) szabályoznak. Egyértelműen megjelenik itt a vasúti szállításban az Ázsia felől vagy felé történő személy vagy árumozgás. Az európai vasúthálózatban Magyarország két szállítási folyosóval is részt vesz. Az egyik az Orient, amelyik a Cseh Köztársaságtól egészen Görögországi tart, míg a Mediterrán vonal Spanyolországtól egészen Záhonyig, Magyarország keleti határáig húzódik.

Figyelemmel az úthálózatra megemlítendő, hogy a teljes – nemzetközi szempontból is érdekes – vonalak igen hosszúak. Ha csak az autópályákat vizsgáljuk, a magyarországi szakaszok megközelítik a nyugat-európai átlagot. Az elmúlt évtizedekben a teljes magyar autópálya vonal hossza megháromszorozódott.

Egy ország elhelyezkedése és szállítási, mindenféle úthálózati fejlettsége vonzóvá tehetnek egy országot fuvarozók, átutazást tervezők számára. A fentiek alapján a magyarországi nemzetközi forgalom megnövekedett, ami magában hordozza a nagyobb számú közlekedésben részt vevőket érintő baleseteket. Szerencsére a veszélyes áruk szállítása hosszú

idő óta szabályozott nemzetközi szinten. Ilyenek az ADR¹ közútra, a RID² vasút esetében, az ADN³ a belföldi hajózásnál és az ICAO TI⁴ valamint az IATA DGR⁵ a légiszállításnál. Szabványosított jelek, piktogramok és UN számok segítenek azonosítani a különböző veszélyes anyagokat, árukat akkor is, ha a jármű vezetője, kísérője nem tud információt adni (akár a körülmények miatt) vagy amennyiben nem beszéli az adott ország nyelvét.

AZ IDEGEN NYELV TUDÁSÁT IGÉNYLŐ BEOSZTÁSOK A HIVATÁSOS KATASZTRÓFAVÉDELMI SZERVEKNÉL

Az előzőekben tárgyaltak alapján látható, hogy az egyes káreseti helyszíneken, például vasúti tüzesetnél vagy közúti műszaki mentésnél beavatkozó tűzoltók jó eséllyel nem csak az anyanyelvüket kell, hogy használják ahhoz, hogy információkat szerezzenek vagy kommunikáljanak a sérültekkel, a jelzést adó személlyel. A beavatkozó egységek számára a jelzés vételekor az adott káreset teljes körülménye nem ismert és a gyors döntéshozatalhoz (például a megfelelő erők és eszközök riasztása) hasznos a minél több előzetes információ. Az idegen nyelv tudása – különösen a legjellemzőbben előfordulóké – segítheti eszközként a minél több előzetes, a döntéshozatalhoz szükséges információhoz jutást.

Szükséges lehet, hogy azonosítsuk azokat a tűzoltói – jellemzően tisztai - beosztásokat a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetnél, ahol gyakrabban, nagyobb eséllyel találkozunk olyan sérültekkel, akik nem magyar anyanyelvűek. A következő táblázat összegzi a magyar katasztrófavédelem vonatkozó munkaköreit a hierarchikus szintnek valamint helyi, területi szintnek megfelelően. Az országos, központi szint a cikk téma szempontjából nem releváns, nem valószínű az ott létesített beosztásoknál a nagyobb arányú közvetlen kapcsolat sérült vagy jelzést adó személyekkel.

Helyi szint	Megyei szint
<p><i>szerparancsnok</i> Egy tűzoltógépjármű parancsnoka, amennyiben, több tűzoltó tartózkodik rajta. Középfokú állami és szakmai végzettség szükséges.</p>	<p><i>műveletirányító referens</i> A műveletirányítást végző beosztott, adott esetben közvetlenül kommunikál a sérültekkel vagy a jelzést adókkal. Középfokú állami és szakmai végzettség szükséges.</p>
<p><i>szolgálatparancsnok</i> Az adott tűzoltóság aznapi készenléti szolgálatának parancsnoka, jellemzően vonul a káresetekhez. Szükséges a beosztás betöltéséhez legalább egy felsőfokú alapképzés, BSc oklevél.</p>	<p><i>főügyeletes és ügyeletvezető</i> a műveletirányítási tevékenységet végzi, azt vezeti, adott esetben közvetlenül kommunikál a sérültekkel vagy a jelzést adókkal. Szükséges a beosztás betöltéséhez legalább egy felsőfokú alapképzés, BSc oklevél.</p>

¹ European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road, Európai megállapodás a veszélyes áruk nemzetközi szállítására.

² Regulations concerning the International Railway Transport of Dangerous Goods, A veszélyes áruk nemzetközi vasúthálózaton történő szállításának szabályai.

³ European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways, Európai megállapodás a veszélyes áruk nemzetközi, belföldi vizeken történő szállítására.

⁴ The International Civil Aviation Organization Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air, Műszaki előírások a biztonságos légi szállításért a Polgári Nemzetközi Légi Szervezet által

⁵ Provisions concerning Transport of Dangerous Goods in the International Air Transport, Megállapodás a veszélyes áruk légi szállítmányozására vonatkozóan.

<p><i>tűzoltóparancsnok és helyettese, esetlegesen a műszaki-biztonsági tiszt</i> Az adott tűzoltóság vezetője vagy a vezetési törzs tagja. Magasabb riasztási fokozat esetén vonul a helyszínre.</p>	<p><i>megyei katasztrófavédelmi igazgatóság kijelölt vezetője, tisztje</i> A megyei igazgató által készenléti jelleggel megbízott személy az esetleges kiemeltebb esetek személyes, helyszíni irányítására</p>
<p><i>katasztrófavédelmi kirendeltség-vezető</i> A kirendeltségek első számú vezetője, kiemeltebb esetekben vonul a helyszínre.</p>	

2. ábra . Azon beosztások a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetnél, ahol idegen nyelvtudásra lehet szükség egy káreset helyszínén. (Forrás: szerzők)

A táblázatban ismertetett beosztásoknál a váltásos szolgálati rend esetében hasznos, ha minden szolgálatra jut elérhető, idegennyelv-tudási képességgel rendelkező tűzoltó. Idegen nyelvi követelmény jelenleg csak a felsőfokú alapképzésben részt vevők számára kötelező, a táblázatban láthatóan pedig csak a tiszti beosztásokhoz szükséges ilyen felsőfokú képesítés. Magyarországon a készenléti jellegű tűzoltó szolgálat háromváltásos rendszerű, A, B és C jelű szolgálati csoportokkal, amelyek folyamatosan, 24 óránként váltják egymást. A szolgálati napot követően 48 óra szabadidő kerül biztosításra. Ez a rendszer biztosítja, hogy folyamatosan a riasztásra készen álljon a megfelelő számú és képzettségű tűzoltó. Az egyes szolgálati csoportokat a szolgálatparancsnokok vezetik legalább felsőfokú alapképzési oklevéllel (BA), ez biztosítja, hogy bármely napon a megfelelő képesítésű tiszt lássa el az irányítói feladatokat. Távollét esetén (pl.: szabadság, betegség, képzés) helyettesíthetőek ideális esetben rajparancsnokkal, aki szintén az említett képesítésekkel rendelkező tiszt. Egy tűzoltóparancsnokságon – egy megyei katasztrófavédelmi igazgatósághoz viszonyítva – jellemzően sokkal kevesebb a tiszti beosztás, ami egyben a várhatóan kevesebb idegen nyelveket beszélők arányát okozza.

A 2015. évi XLII. számú törvény a szolgálati jogviszonyban állók szolgálati körülményeit, előmenetelét, belső sajátos életét szabályozza. [10] Hasonlóan az előzőleg hatályban lévő törvényhez meghatározza, hogy legalább felsőfokú alapképzési oklevél (régebben főiskolai diploma, BA) szükséges a tiszti kinevezéshez (hadnagytól). Ennek az állami oklevélnek a megszerzése nyelvvizsga megszerzéséhez kötött, amely a cikk témájának szempontjából nem csak angol vagy német, tehát a leggyakrabban előforduló lehet. Az említett törvény nem csak a hivatásos tűzoltókra vonatkozik – akikről jellemzően szól a jelen cikk – hanem az egyéb rendvédelmi szervezetek tagjaira is (pl.: rendőrség, büntetés-végrehajtás). [11]

Az új kihívások, mint az idegen nyelvtudási képességeket oktatni szükséges. A Nemzeti Közszerződési Egyetem Katasztrófavédelmi Intézeténél a hallgatók (jellemzően a nappali képzési formában) elsajátítják a tűzoltósági, vagy bővebben katasztrófavédelmi szaknyelvi ismereteket. [12] [13] Emellett az idegen nyelvi vizsgák megszerzésére is nagy hangsúlyt helyeznek. A hároméves felsőfokú alapképzés alatt (nappali rendszerű katasztrófavédelem szak), az idegen nyelvi órák öt féléven át tartanak 300 órában, amelynek célja, hogy a hallgatókat felkészítse a nyelvvizsgára és hogy megadja a szükséges szaknyelvi ismereteket. Az elsőéves hallgatók, amennyiben nem rendelkeznek nyelvvizsga bizonyítvánnyal, a korábban tanult idegen nyelvet folytatják. A 2016-2017-es tanévtől a két szakirány esetében – katasztrófavédelmi műveleti és iparbiztonsági – már bementi követelményként lett meghatározva a nyelvvizsga bizonyítvány. Ezen hallgatók esetében lehetőség van egy második idegen nyelvet tanulni vagy a korábban tanultat folytatni magasabb szinten, szaknyelvi elemekkel is bővítve. Ezen a módon a hagyományos nyelvtanulás mellett kibővülnek az ismereteik a szakmájuk idegen nyelvi aspektusaival is. A Nemzeti Közszerződési Egyetem Katasztrófavédelmi Intézetén belül a Tűzvédelmi és Mentésirányítási szakirányon lehetőség volt már többször a hallgatók számára részt venni külföldi szakmai

gyakorlatokon, köszönhetően az Erasmus+ programoknak vagy egyéb pályázatoknak. Ezen a módon kombinálva jelentősen növelhető a szakmai gyakorlat és egyben az idegen nyelvtudási készség. Ebben a kérdéskörben a katonai felsőoktatásban zajló idegen nyelvi képzés jó tapasztalatokkal szolgál. Tekintettel arra, hogy a személyek között együttműködés a NATO egyik alapköve, a közös, országok közötti képzési rendszer ezt megalapozza a nemzeti katonai oktatásban és a gyakorlatok során. Ez később megfelelően ráépíthető az úgynevezett törzstiszti terminológiai nyelvtanfolyamra. [14]

KÖVETKEZTETÉSEK

A jelen cikk ismertette Magyarország helyzetét a nemzetközi közlekedési viszonylatban. Itt külön hangsúlyt kaptak a nemzetközi szállítmányozási vagy a személyek turisztikai és egyéb célú átutazásai az ország területén, amely által megnő a magyar nyelvet nem beszélők jelenléte. Magyarország példáján keresztül a szerzők ismertették ennek hatásait a katasztrófavédelmi, tűzoltósági beavatkozásokra. Ismertették továbbá azokat a beosztásokat az elsődlegesen beavatkozóknál, ahol az idegen nyelvek tudására jellemzően szükség lehet és annak megléte hatással lehet a beavatkozásra is a sérültekkel való kapcsolattartás vagy az információk beszerzése során. Végül, a szerzők bemutatták, hogy a tűzoltó szakmai felsőoktatásban hogyan történik a hallgatók idegen nyelvi felkészítése a várható kihívásokra.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] KALAMÁR N., PÁNTYA P.: *A magyar katasztrófavédelem által végzett beavatkozások*, Védelem Tudomány: Katasztrófavédelmi Online Tudományos Folyóirat 1:(4) pp. 88-99. (2016)
- [2] RESTÁS Á., PÁNTYA P., HORVÁTH L., RÁCZ S.R, HESZ J.: *A tűzvédelem komplex oktatása a Nemzeti Közszerződési Egyetem Katasztrófavédelmi Intézetében*, In: Restás Ágoston, Urbán Anett: *Tűzoltó Szakmai Napok 2016*. 186 p., Konferencia helye, ideje: Szentendre, Magyarország, 2016.03.02 Budapest: BM OKF, 2016. pp. 177-181. 1-2., (ISBN:978-615-80429-0-1)
- [3] Eurostat: *Tourism statistics* http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics (21/01/2017)
- [4] *Hungarian Central Statistical Office: Number and expenditure of foreign visitors in Hungary* http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt002c.html?down=95 (11/01/2017)
- [5] *Hungarian Central Statistical Office: Number of foreign nationals in Hungary* http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn001b.html?down=525 (11/01/2017)
- [6] MÁV Zrt.: *Memberships, partnerships* <http://www.mavcsoport.hu/mav/tagsagok-egyuttmukodesek> (12/01/2017)
- [7] Rail Net Europe: *Rail Freight Corridors* <http://www.rne.eu/rail-freight-corridors-rfcs.html> (12/01/2017)

- [8] European Conference of Ministers of Transport: National Peer Review Hungary <http://internationaltransportforum.org/pub/pdf/04UrbHungary.pdf> (12/01/2017)
- [9] Hungarian Central Statistical Office: The Length of Motorways http://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/ttr00002.html (11/01/2017)
- [10] *Act XLII of 2015 on the Service Status of Professional Members of Law Enforcement*
- [11] PÁNTYA P.: *What could help for the firefighting, technical rescues?*, In: Stefan Galla, Andrea Majlingova, Boris Toman, *Advances in Fire, Safety and Security Research 2015*. Bratislava: Fire Research Institute of the Ministry of Interior Slovak Republic, 2015. p. 60.
- [12] RESTÁS Á. – BLESZITY J. – GRÓSZ Z. – KRIZSÁN Z.: *New Training for Disaster Management at University Level in Hungary*: Presentation of the multi-cycle system on the field of public administration, law enforcement and military training concerning the faculty of disaster management; *NISPAcee Government vs. Governance in Central and Eastern Europe: From Pre-Weberianism to Neo-Weberianism? Presented Papers from the 22nd NISPAcee Annual Conference*, Budapest, 2014 ISBN: 978-80-89013-72-2
- [14] UJHÁZY L.: *Allied Joint Force Command Headquarters Brunssum's Deployed Joint Forces Headquarters Training*. AARMS, 2008/3, pp. 445–451 ISSN: 1588-8789